

*Gemeenteraadsverkiezingen
2018 Amsterdam*

Een overzicht van de standpunten van de Amsterdamse politieke partijen over onderwijs

Bron: Verkiezingsprogramma's politieke partijen (zittende partijen, en partijen die volgens de laatste peiling kans hebben op een zetel)

Op alfabetische volgorde:

Bij1
CDA
ChristenUnie
D66
DENK
Forum voor Democratie
GroenLinks
PVDA
Partij voor de Dieren
Partij van de Ouderen
SP
VVD

Onderwijs dat mensen BIJ1 brengt

Elk individu heeft recht op passend en goed onderwijs. BIJ1 streeft naar het voorop stellen van het belang van het kind. Dit betekent dat we streven naar een radicale gelijkwaardigheid in het onderwijs, van PO tot WO.

Primair Onderwijs (PO) staat onder grote druk door de enorme bezuinigingen. Niet voor niets hebben de docenten en besturen stakingen uitgeroepen voor betere kwaliteit, minder werkdruk en hogere lonen. Door de enorme bezuinigingen is de toegang tot speciaal onderwijs en de gerichte begeleiding van kinderen onder druk komen te staan, waardoor kinderen en ouders genoodzaakt zijn naar reguliere basisscholen over te stappen. De lasten voor de docenten worden hoger, omdat ze niet slechts bezig zijn met lesgeven, maar ook met het beantwoorden van maatschappelijke vraagstukken. Het aantal leerlingen per klas is toegenomen en uitval van docenten door stress en werkdruk is immens. De docenten en bestuursraden binnen het primair onderwijs vragen om meer geld van de overheid. Wij in Amsterdam zouden met andere maatschappelijke instellingen en de gemeente moeten kijken naar een manier waarop wij de scholen en docenten kunnen ondersteunen.

Middelbaar Onderwijs is de tweede fase van onze jongeren, maar er zijn nog steeds heel veel jongeren die hun middelbaar onderwijs en voorgezet onderwijs niet afmaken. Ze hebben een gevoel van uitsluiting of ze voelen dat ze niet begrepen worden op school. Daarnaast ligt er veel meer verantwoordelijkheid bij de jongeren door bijvoorbeeld mantelzorg (als gevolg van bezuinigingen in de zorg) en financiële ondersteuning van het gezin (als gevolg van werkloosheid van de ouders). Bovendien zijn er jongeren die een te laag advies krijgen op basis van de cito-toets. Dit geldt met name voor jongeren met een migrantenachtergrond. Er zit enorm veel talent in de jongeren en daarom is het van belang dat het onderwijs zich meer open stelt voor nieuwe vormen van educatie, waardoor de creatieve leerlingen ook meer ruimte krijgen om zich te ontwikkelen.

Door het nieuwe leenstelsel zijn er honderden studenten gedupeerd, omdat ze simpelweg geen lening kunnen veroorloven om aan een HBO- of WO-studie te beginnen. HBO en WO lijkt slechts voor de elite te bestaan en wanneer een gezin niet uit de middenklasse of een klasse daarboven komt, betekent het dat de student harder moet werken om gelijke kansen te krijgen op het gebied van educatie. Studenten die niet uit de middenklasse of een klasse daarboven komen, worden op dit moment genoodzaakt om ofwel bij te lenen ofwel te werken naast hun voltijd studie.

Statushouders komen met geldige diploma's uit landen buiten Europa naar Nederland. Deze diploma's worden in veel gevallen niet erkend in Nederland, waardoor statushouders onder hun niveau werken. Diploma's die behaald zijn buiten Europa moeten vaker erkend worden. Daarnaast wil BIJ1 dat statushouders die een studie zijn begonnen in een land buiten Europa, de mogelijkheid krijgen om in te stromen binnen het Nederlandse onderwijssysteem zodat zij hun studie af kunnen maken zonder vertraging op te lopen.

- Ouders en kinderen hebben recht op een second opinion bij een te laag advies op basis van de cito-toets.
- Klachten over racisme en discriminatie binnen het onderwijs moeten serieus genomen worden en onderzocht en in kaart gebracht worden.
- Stop met de termen 'witte scholen' en 'zwarte scholen'. Dit taalgebruik, een uiting van het enorme populisme en nationalisme, verergert polarisatie en zorgt voor een kloof in de samenleving. 'Zwarte scholen' worden als probleemscholen gezien. Labels als deze, die kinderen bestempelen als 'probleem', zorgen voor een negatiever zelfbeeld van de kinderen die naar een zgn. 'zwarte school' gaan.
- Er moeten meer ouders met een migrantenachtergrond betrokken worden in de organisatie en medezeggenschapsraad op de school van hun kinderen. Door

betrokkenheid en participatie van alle ouders wordt de organisatie en medezeggenschapsraad een betere weerspiegeling van de leerlingen. Hierdoor worden de cultuursensitieve behoeftes van de leerlingen beter vertegenwoordigd.

- Islamitische scholen staan onder enorme druk en worden slecht ondersteund door de overheid. Islamitische scholen hebben recht op uiting van godsdienst op dezelfde manier als christelijke scholen. Het is de taak van de gemeente om alle scholen te ondersteunen in het bieden van onderwijs. Daarnaast hoort de gemeente in samenwerking met de politie te zorgen voor een veilige leeromgeving van alle kinderen, of zij nu op een openbare of religieuze school zitten.
- Afgelopen jaar zijn er signalen gekomen dat kinderen van kleur worden geweigerd om onderwijs te volgen op zgn. 'witte scholen'. Racisme en discriminatie binnen het onderwijs is onacceptabel. Alle kinderen zouden gelijke kansen op onderwijs moeten hebben.
- Amsterdam BIJ1 steunt 'PO in actie' en overige stakingen in het onderwijs.

Onderwijs en vrije schoolkeuze

Uitgangspunt

Amsterdam verdient de beste scholen zodat alle Amsterdamse kinderen en jongeren zichzelf optimaal kunnen ontwikkelen. Keuzevrijheid van ouders en scholen staat daarbij voorop.

Standpunten

Goede scholen voor Amsterdammers

Het onderwijs is cruciaal voor de toekomst van de stad, daarom ziet het CDA een belangrijke rol voor de gemeente om te investeren in de kwaliteit van scholen. Wij vinden dat de gemeente Amsterdamse scholen moet ondersteunen, bijvoorbeeld door scholen- en lerarenbeurzen. Wij willen geen zwakke scholen in onze stad. Scholen moeten de vrijheid hebben om middelen naar eigen inzicht te besteden.

Ruim baan voor nieuwe scholen

Het CDA hecht aan een breed aanbod van scholen in de stad. Wij willen dat het eenvoudiger wordt om nieuwe scholen op te richten. De gemeente moet de bestaande wetgeving zo ruim mogelijk interpreteren, geen onnodige belemmeringen opwerpen en nieuwe schoolinitiatieven helpen om een locatie te vinden. Het CDA wil meer ruimte voor kleine, categorale scholen.

Vrije schoolkeuze: geen postcodeloterij

Het CDA staat pal voor de vrijheid van onderwijs. Zeker in een stad als Amsterdam horen ouders de vrijheid te hebben om een school te kiezen waarvan zij vinden dat die het beste past bij hun kind en aansluit bij hun opvattingen en levensovertuiging. Het CDA is tegen beleid dat morrelt aan die vrijheid. Het CDA is dus ook tegen postcodebeleid en buurtvoorrang in het basisonderwijs. De meeste ouders geven de voorkeur aan een school in de buurt. Maar als zij daar niet voor kiezen, moet de gemeente ze niet in de weg zitten.

Een kind is geen nummer

Het CDA ziet de diversiteit van het middelbare schoolaanbod als een groot goed. Het CDA heeft er geen bezwaar tegen dat scholen zelf afzonderlijk beslissen wie zij toelaten en waarom. Als men er toch voor kiest om centraal matchingstelsel te hanteren, moet dat stelsel wel goed werken. Voor zover gebruik wordt gemaakt van algoritme of een loting, moeten scholen ervoor waken dat niemand buiten de boot valt. Dat betekent dat scholen zich maximaal inspannen om alle kinderen in een school in hun top 3 te plaatsen, en in ieder geval in hun top 6.

Onze Nieuwe School

‘Onze Nieuwe School’ is een project om ruimte te bieden aan nieuwe onderwijsinitiatieven, dat is voortgekomen uit een voorstel van het CDA. Iedereen die een idee of plan voor een nieuwe school heeft kon een concept inleveren. De geselecteerde initiatieven worden door de gemeente ondersteund met huisvesting, inrichting, leermiddelen, begeleiding en personeel. Op deze manier proberen we bij te dragen aan een divers en hoogstaand onderwijsaanbod in de stad. De gemeente moet zich nu maximaal inspannen om ervoor te zorgen dat de ‘winnaars’ ook echt van start kunnen. Dat gebeurt nu onvoldoende.

Betrek de ouders

Ouderbetrokkenheid is een onmisbare schakel voor goed onderwijs en voor een succesvolle schoolcarrière. Het CDA is voorstander van stadsbrede platformen waar ouders, schoolbesturen en bestuurders met elkaar kunnen overleggen. Daarnaast vervullen medezeggenschapsraden een essentiële rol om de kloof tussen schoolbestuur en ouders die vaak bestaat, te overbruggen.

Voorkom taalachterstand en pak laaggeletterdheid aan

De gemeente moet zorgdragen voor een goed aanbod van voorschools onderwijs en zich inzetten om taalachterstanden te voorkomen. Daarnaast is het van groot belang dat ouders zich inspannen om taalachterstanden te voorkomen door met hun kinderen Nederlands te spreken en ze vanaf jonge leeftijd voor te lezen. Het CDA wil dat ouders van kinderen met een taalachterstand worden betrokken bij het voorschoolse onderwijs en taalles krijgen aangeboden. Naast een taalachterstand zorgt ook laaggeletterdheid ervoor dat mensen niet volledig mee kunnen doen in de samenleving. De gemeente moet daarom laaggeletterdheid aanpakken, in samenwerking met werkgevers en onderwijsinstellingen.

Leraar: een meesterlijk beroep

Weinig beroepen zijn zo belangrijk als dat van leraar. Op dit moment dreigt een serieus lerarentekort, met honderden onvervulde vacatures en de zwakste scholen zijn daar het eerst de dupe van. Om vacatures in te vullen stelt het CDA een aantal maatregelen voor. Zo moeten leraren die van buiten de stad komen, voorrang krijgen bij het vinden van huisvesting. Daarnaast moeten scholen voldoende parkeerplaatsen krijgen. Verder is het CDA voorstander van een 'grote stedenbonus' voor leraren in de stad. Speciaal punt van aandacht is dat er ook genoeg mannelijke leraren – en dus mannelijke rolmodellen – moeten zijn in alle schooltypes.

Opleiden voor echt werk

Veel Amsterdammers snakken naar werk, maar tegelijkertijd zijn er veel vacatures die nauwelijks worden ingevuld. Dat komt ten dele door de 'mismatch' tussen arbeidsmarkt en onderwijs. Op dit moment volgen teveel jongeren opleidingen voor werk waar geen vraag naar is, terwijl werkgevers springen om werknemers met opleidingen die juist te weinig worden gekozen door jongeren. Het begint bij voorlichting aan jongeren over waar de banen liggen. Voor opleidingen met een lage baankans is het verstandig om jongeren actief te ontmoedigen als er teveel inschrijvingen zijn en/of een 'numerus fixus' in te voeren. Daarnaast wil het CDA bedrijven beter betrekken bij de mbo-opleidingen in de stad.

Achtergrond

Goed onderwijs is cruciaal voor onze toekomst. Het CDA wil dat alle kinderen de beste kansen krijgen om zich te ontwikkelen en hun talenten te ontplooien. Dat vraagt om een samenleving die het belang van onderwijs erkent en een gemeente die zich ervoor inspant om scholen zo goed mogelijk te ondersteunen.

Soms lijken veel maatschappelijke problemen op het bordje van scholen terecht te komen. Zorg en opvoeding kunnen niet alleen aan scholen worden overgelaten, ze zijn al overbelast.

Onderwijs speelt ook een belangrijke rol bij de integratie van Amsterdammers met verschillende culturele achtergronden. Het heeft meestal de voorkeur dat scholen een goede afspiegeling zijn van de stad en buurt, maar ouders moeten zelf kunnen kiezen naar welke school hun kind gaat.

De gemeente mag geen maatregelen opleggen om het ontstaan van zwarte en witte scholen tegen te gaan. Ouders die het idee hebben dat de belangen van hun kinderen met dergelijke maatregelen worden geschaad, zullen anders verhuizen.

De gemeente moet scholen bijstaan om onderwijs te verzorgen in goed burgerschap, de rechten en plichten van het leven in de Amsterdamse samenleving. Het is van groot belang dat leraren steun krijgen om gesprekken aan te gaan over onderwerpen die wellicht moeilijk liggen of emotie oproepen.

Meer dan 16% van de Amsterdammers heeft moeite met lezen en schrijven. Dat zijn meer dan 100.000 mensen. Dit maakt hen kwetsbaar. Hier is een integrale aanpak voor nodig, waarbij de gemeente samenwerkt met werkgevers en onderwijsinstellingen. Zo kan laaggeletterdheid snel gesignaleerd en aangepakt worden. Taalachterstanden moeten al vroeg in de opvoeding worden herkend en aangepakt.

Onderwijs

Voor Amsterdamse kinderen en jongeren is de school een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen in een veilige omgeving en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. We willen dat onze kinderen het beste onderwijs krijgen. Grote waardering is er voor docenten en medewerkers in de kinderopvang die een grote rol hebben in de vorming en toekomst van de jonge Amsterdammers.

Onderwijsvrijheid

De ChristenUnie is voor de vrijheid van onderwijs. De gemeente moet de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden respecteren. Ouders moeten, vanuit hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, kunnen kiezen voor een school die aansluit bij de eigen waarden, identiteit en idealen.

Al het onderwijs is bijzonder. De scholen in Amsterdam zijn niet van de gemeente, maar van de samenleving. De gemeente, het onderwijs en de ouders delen wel de maatschappelijke opdracht om kinderen en jongeren zich optimaal te laten ontwikkelen. Meer ouderbetrokkenheid bij het onderwijs komt het kind ten goede. In Amsterdam biedt het onderwijs gelijke kansen voor alle leerlingen, onafhankelijk van de wijk waarin een school staat of van de financiële situatie van ouders. Meer spreiding van het voortgezet onderwijs over de stad is gewenst. Ouders worden, in belang van de ontwikkeling van het kind, gestimuleerd om zoveel mogelijk de Nederlandse taal te beheersen.

Passend onderwijs

De onderwijsbesturen zijn verantwoordelijk voor Passend Onderwijs. Het is heel belangrijk dat Passend Onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd worden en dat gezamenlijk datgene georganiseerd wordt wat voor die bepaalde school nodig is. Zo wordt de professionaliteit van scholen en samenwerkingsverbanden benut. Denk aan het integraal indiceren. Voor het versterken van preventie en vroegsignalering werkt de gemeente zoveel mogelijk faciliterend samen met professionals in het onderwijs en in de vroeg- en voorschoolse voorzieningen. Extra aandacht voor kinderen die opgroeien in kwetsbare situaties als werkloosheid, taalachterstanden en criminaliteit. Helaas ontstaan er regelmatig problemen bij de overgang van kinderen en jongeren van de ene naar de andere vorm van onderwijs. Om die reden stimuleert de gemeente, met oog en waardering voor de eigenheid en identiteit van scholen, samenwerking tussen voor- en voorschoolse voorzieningen en het onderwijs, maar ook de samenwerking tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs en het onderwijs dat daarop volgt. Zeker als het gaat om kwetsbare jongeren. Dit kan door bijvoorbeeld de inzet van vrijwillige mentoren.

Onderwijskwaliteit en arbeidsmarkt

Daarnaast wil de ChristenUnie dat onderwijs, overheid en arbeidsmarkt meer gaan samenwerken. Dat kan door actief de samenwerking te zoeken, maar bijvoorbeeld ook door dat de gemeente in haar aanbesteding aan opdrachtnemers de eis stelt dat stageplekken worden mogelijk gemaakt. Kinderen en jongeren moeten naar school. De gemeente zet daarom maximaal in op het voorkomen van schooluitval. Zoveel mogelijk jongeren (90%) in Amsterdam halen hun startkwalificatie.

- In 2020 zijn er geen 'zwakke' scholen meer in Amsterdam.
- Meer inzet op ouderbetrokkenheid bij het onderwijs. Ouders worden, in belang van de ontwikkeling van het kind, gestimuleerd om zoveel mogelijk de Nederlandse taal te beheersen.
- Het voortgezet onderwijs is beter gespreid over de stad.
- In Amsterdam krijgen kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving.

- Er is extra begeleiding in samenwerking met het onderwijs voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie niet of weinig naar school gaan.
- Onderwijs- en opvanginstellingen krijgen ondersteuning in het vroegtijdig signaleren van radicalisering.
- Er vindt goed toezicht plaats op thuisonderwijs, internaten en kinderen die in het buitenland onderwijs krijgen, ter voorkoming dat kinderen afgezonderd worden van de Nederlandse maatschappij, waarden en normen.
- De huisvesting van onderwijs is duurzaam, heeft een gezond binnenklimaat, met grotere klaslokalen en voldoende (groene) buitenspeelruimte.
- Aandacht voor samenleving, respect, Nederlandse waarden en normen, geschiedenis en de Grondwet hebben in het onderwijs plek. Primair en voortgezet onderwijs besteden aandacht aan het Amsterdamse slavernijverleden en de Tweede Wereldoorlog.
- Om scholen te ontlasten is de communicatie richting scholen over gemeentelijke projecten, acties en maatschappelijke vraagstukken zoveel mogelijk gestroomlijnd (natuur-, milieu-, verkeerseducatie, afval, GGD, Gezond Leven etc.). Elke school heeft een vast aanspreekpunt bij de gemeente.
- De ChristenUnie wil dat de gemeente binnen de arbeidsmarktregio inzet op een goede aansluiting van het onderwijs, overheid en het bedrijfsleven in gemeente Amsterdam. Hierbij vooral aandacht voor arbeidsmarktrelevante vmbo- en mbo-opleidingen.

D66

‘Goed onderwijs blijft de hoogste prioriteit’

De plek waar de kloof tussen arm en rijk het meest zichtbaar is, is meteen ook de meest schrijnende plek, namelijk op school. Sommige kinderen zijn met dure huiswerkbegeleiding aan het oefenen voor de CITO-toets en worden op zondag meegenomen naar musea. Terwijl hun leeftijdsgenootjes een dubbele taalachterstand oplopen, zowel in het Nederlands als in de taal van hun ouders.

Onze investeringen in goed onderwijs, de motor voor kansengelijkheid, zijn dan ook de komende jaren meer dan ooit nodig in onze groeiende stad. Gelijke kansen en goed onderwijs kosten veel geld, maar leveren vooral heel veel op. Een stad waarin je kan opgroeien tot wie je wil zijn, ongeacht het inkomen van je ouders. Goed onderwijs blijft de hoogste prioriteit. Wij willen een Amsterdam waar we de beste leraren op de moeilijkste scholen hebben. Waar jongeren niet een stageplaats mislopen omdat ze nooit te horen hebben gekregen dat ze bij het solliciteren beter hun petje kunnen afzetten.

Goed onderwijs voor iedereen

Iedere jonge Amsterdammer verdient een goede start voor een kansrijke toekomst. Helaas bepalen in de praktijk afkomst, geslacht, religie, inkomen, of opleiding van ouders nog te vaak de kansen die jongeren krijgen en kunnen benutten. De tweedeling die hierdoor ontstaat is onacceptabel. D66 zet daarom in op gelijke kansen voor iedereen door de komende jaren verder te investeren in goed onderwijs. Goed onderwijs is de aanjager van kansen en de motor van persoonlijke groei en ontplooiing.

Een vliegende start

Het creëren van gelijke kansen door goed onderwijs begint al vóórdat een kind naar de basisschool gaat. D66 wil het ontwikkelrecht voor alle peuters, waar Amsterdam de afgelopen periode al mee gestart is, verder uitbouwen. De voorschoolse voorzieningen moeten toegankelijk worden voor alle kinderen vanaf 2,5 jaar en moeten de komende jaren verder vorm krijgen. Hiermee zorgen we ervoor dat kinderen met verschillende sociaaleconomische achtergronden elkaar écht gaan tegenkomen. Door een kwalitatief goede opvang in heel Amsterdam kunnen zij spelenderwijs hun talenten ontwikkelen en worden achterstanden teruggedrongen. De overgang naar de basisschool moet soepeler worden door verdere samenwerking tussen voor- en vroegschoolse voorzieningen, bijvoorbeeld in de vorm van Integrale Kind Centra.

Kansengelijkheid

We willen meer aandacht voor diversiteit en kansengelijkheid in Amsterdam. Ongelijkheid in het onderwijs vindt ook plaats bij de overgangen in het onderwijs. Deze overgangen wil D66 helpen versoepelen, door bijvoorbeeld taalinterventies en zogenaamde kopklassen om achterstanden weg te werken. Zo kunnen de leerlingen het juiste advies krijgen en zich op passende vervolgopleidingen aanmelden. De voorbereiding en start op het vervolgonderwijs moeten goed begeleid kunnen worden, om de soepele overgang te waarborgen. Ook loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) op het voortgezet onderwijs en mbo verdienen passend beleid. Daarnaast willen we kinderen met een niet-westerse achtergrond en meisjes stimuleren exacte en technische vakken en opleidingen te volgen. Scholentours moeten ervoor zorgen dat er meer gemengde scholen ontstaan en segregatie van onderwijs tegengegaan wordt. Deze georganiseerde tours geven ouders de gelegenheid om verder te kijken dan het lijstje van scholen dat ze aanvankelijk in gedachten hadden en om vooroordelen over bepaalde scholen weg te nemen.

Extra steun voor scholen die dat nodig hebben

Scholen in Amsterdam zijn de leukste scholen die er zijn, maar lopen ook tegen extra uitdagingen aan die de grote stad met zich meebrengt. Er zijn scholen die relatief veel kinderen hebben met een taalachterstand, of wier ouders veel problemen hebben zoals schulden of verslavingen. Voor deze scholen is extra ondersteuning belangrijk, omdat deze kinderen thuis vaak niet worden geholpen of de ruimte krijgen om te kunnen spelen en hun talent te ontwikkelen. Het programma Stadsscholeno20 biedt deze ondersteuning, met extra handen in de klas en slimme samenwerkingsverbanden. D66 wil dat dit wordt doorgezet zodat scholen optimaal gebruik kunnen maken van zorg in de wijk. Kinderen krijgen snel toegang tot naschoolse activiteiten en leerkrachten kunnen van elkaar leren en elkaar helpen. Ouderbetrokkenheid heeft een positief effect op het leren van kinderen en op niet-cognitieve aspecten, daarom willen we de ouderparticipatie helpen versterken.

Burgerschap en diversiteit

Scholen zijn bij uitstek de plek waar Amsterdamse kinderen en jongeren elkaar ontmoeten. Amsterdammers met verschillende sociale en culturele achtergronden komen hier samen om met en van elkaar te leren en groeien hier samen op. D66 staat voor een diverse en inclusieve samenleving en wil er daarom alles aan doen om ervoor te zorgen dat iedereen zich thuis voelt op school. D66 stimuleert scholen die plannen ontwikkelen om kinderen met verschillende achtergronden bij elkaar te brengen. De afgelopen vier jaar is het aantal scholen dat meedoet aan programma's over burgerschap, en gedeelde geschiedenis zoals ons slavernijverleden, arbeidsmigratie of de Tweede Wereldoorlog, enorm gegroeid. Dit vindt D66 belangrijk omdat kinderen zo elkaars achtergrond leren kennen. Wat D66 betreft doen alle scholen hieraan mee. Waar nodig moeten docenten worden ondersteund om in de klas, soms ingewikkelde, gesprekken te voeren over bijvoorbeeld vrijheid van meningsuiting, internationale conflicten of onderwerpen die gaan over seksuele, gender- of religieuze diversiteit van de stad.

Onderwijs met een internationale blik

In Amsterdam wonen veel kinderen die uit andere landen komen en ook veel kinderen die zich graag internationaal willen oriënteren, omdat zij opgroeien in een stad met een internationale blik. D66 wil graag scholen ondersteunen bij het ontwikkelen en uitbreiden van Engelstalig onderwijs en een internationaal curriculum. Ook wil D66 scholen aanmoedigen kinderen de gelegenheid te bieden om vreemde talen zoals Turks, Duits, Arabisch, Chinees of Spaans op een hoog niveau te leren, zodat kinderen op een mooie manier gebruik kunnen maken van hun meertaligheid. D66 vindt het belangrijk dat scholen in de gelegenheid zijn om het curriculum van nieuwkomersonderwijs en internationale schakelklassen te verbeteren zodat kinderen de Nederlandse taal leren en snel op hun eigen niveau kunnen meedraaien. Er zijn te weinig onderwijsplekken in het internationaal onderwijs. D66 wil dan ook een uitbreiding hiervan, voor kinderen van internationaal werkende ouders die (tijdelijk) in Amsterdam wonen en waar mogelijk voor Amsterdamse kinderen met een internationale blik.

Passend onderwijs voor ieder kind

Alle kinderen hebben recht op onderwijs dat bij hen past. Of leerlingen nu een beperking of een leerprobleem hebben of hoogbegaafd zijn. D66 wil hun leerrecht verankeren door het onderwijs te laten voorzien in de specifieke behoeften van leerlingen. Daarom wil D66 dat leraren zich kunnen specialiseren in de specifieke onderwijsbehoeften binnen passend onderwijs. Ook aandacht voor taalproblematiek moet een vanzelfsprekend onderdeel van het onderwijs zijn. Kinderen mogen niet onnodig thuiszitten. Daarnaast wil D66 dat jeugdzorgpartijen en scholen nauw samenwerken om kinderen optimaal te begeleiden. Het gat tussen regulier en speciaal onderwijs moet kleiner worden door meer uitwisseling van leerkrachten en kennis, en door voorzieningen dicht bij elkaar te huisvesten. Als passend onderwijs binnen een onderwijsinstelling niet mogelijk is, dan moeten er

andere ontplooiingskansen beschikbaar zijn.

Nieuwe scholen

De stad groeit, maar niet overal gelijkmatig. Er ontstaat ruimte voor nieuwe scholen en sommige scholen zullen verdwijnen of verplaatst worden. D66 wil graag dat het onderwijsaanbod goed in balans is, zodat ouders en scholieren een school kunnen kiezen die aansluit bij hun wensen en visie. Hierbij willen we streven naar een zo divers mogelijk aanbod in elk stadsdeel. De nieuwe plaatsingssystemen maken deze keuze eerlijker en transparanter en de groei van scholen maakt dat nog meer kinderen tevreden naar hun basis- of middelbare school gaan. De stad biedt ruimte aan scholengemeenschappen en categorale scholen. Scholengemeenschappen zijn belangrijk omdat kinderen zo makkelijk kunnen doorstromen naar een hoger niveau. Categorale scholen bieden kinderen een overzichtelijke omgeving om zich te concentreren en te excelleren. Nieuwe schoolconcepten krijgen de ruimte om te innoveren en te experimenteren met nieuwe methoden in onderwijsgebouwen die daarbij passen. D66 wil dat er meer samenwerkingsverbanden tussen scholen komen die de harde overgang van de basisschool naar de middelbare school verzachten of kinderen wat meer tijd gunnen alvorens een keuze te maken voor een vervolgniveau, zoals een juniorcollege of scholen met leerlingen van nul tot achttien jaar.

Schoolgebouwen en schoolpleinen

Bestaande gebouwen worden gemoderniseerd en verduurzaamd. We zijn zuinig op de monumentale schoolgebouwen. D66 wil dat schoolpleinen extra aandacht krijgen. Veel schoolpleinen zijn vergroend en opgeknapt maar veel pleinen moeten nog worden aangepakt. Kinderen moeten veel en veilig buiten kunnen spelen en sporten.

De beste leraren voor de klas

Goed onderwijs betekent kwalitatief goede leraren, een sterk team en een school die blijft professionaliseren. Afgelopen jaren hebben vele Amsterdamse leraren en scholenteams gebruik kunnen maken van een beurs om zich verder te ontwikkelen. Daarnaast investeerde Amsterdam in extra conciërges en vakleerkrachten voor gym en kunst. D66 gaf weer vertrouwen aan de leraar. De Amsterdamse lerarenagenda – het gemeentelijke ondersteuningsprogramma voor leerkrachten – verdient een sterk vervolg, zodat we deze mogelijkheden blijven bieden aan de Amsterdamse scholen. Die professionele onderwijscultuur moet er ook voor zorgen dat leraren graag in Amsterdam werken. De gemeente, scholen en lerarenopleidingen moeten de komende jaren actie ondernemen om het lerarentekort zo veel mogelijk te beperken. Daarom wordt het actieplan lerarentekort doorgezet. Er moeten meer Amsterdammers met verschillende achtergronden kiezen voor het onderwijs zodat kinderen zich beter kunnen herkennen in hun leerkrachten, schoolleiding en -bestuur. Leraren begrijpen de leefomgeving van kinderen beter en zo wordt het lerarenkorps meer divers. Dat betekent doorgaan met de leraren- en scholenbeurzen, goede begeleiding en randvoorzieningen bieden aan startende leraren, zoals woningen, en zij-instromers voor het onderwijs interesseren.

Onderwijs in een veranderende arbeidsmarkt

Goed middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) vormen dé ruggengraat van de Amsterdamse economie. (V)mbo'ers werken in de stad, in het groeiende toerisme, in de haven, in de creatieve industrie, aan de energietransitie, of in de zorg. Afgelopen jaren zijn er stappen gezet om het imago en de kwaliteit van het Amsterdamse mbo te verbeteren. Zo is er de succesvolle mbo-agenda, een ontwikkelprogramma voor het mbo. De komende jaren wil D66 verder investeren in de kwaliteit van het mbo, talentontwikkeling, het terugdringen van verzuim en het beter laten aansluiten van opleidingen op de arbeidsmarkt. Met een veranderende arbeidsmarkt moet ook het mbo klaar staan voor de eenentwintigste eeuw. Er

moet een mbo-agenda 2.0 komen en het vmbo moet daarbij meer aandacht krijgen. D66 wil dat vmbo techniekonderwijs een boost krijgt en er meer erkenning komt voor het vakmanschap van de mbo'er in samenwerking met het bedrijfsleven.

Een aantrekkelijke studentenstad

Amsterdam is een aantrekkelijke studentenstad maar heeft ook concurrentie van universiteitssteden met een minder krappe woningmarkt of met innovatievere universiteiten. Om ervoor te zorgen dat Amsterdam een aantrekkelijke studentenstad blijft, maakt D66 zich hard voor een nog beter hoger onderwijs en goede studentenhuisvesting. D66 onderschrijft de doelstelling van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) om in 2025 de beste balans tussen het onderwijs- en werkveld van Europa te hebben en zet de komende jaren in op het benutten, behouden en aantrekken van talent. Daarbij wordt gekeken naar zowel studenten uit Nederland als internationale studenten.

Een leven lang leren

Mensen zijn nooit uitgeleerd. Sterker nog, de steeds sneller veranderende wereld vraagt van ons dat we een leven lang blijven leren. Alleen dan kunnen we ons wapenen tegen de snel veranderende, flexibele arbeidsmarkt. Voor D66 geldt dat iedereen moet kunnen blijven meedoen, ook mensen zonder werk- of startkwalificatie of mensen die zich willen omscholen. Daarom wil D66 dat er voldoende mogelijkheden zijn voor Amsterdammers om ook op latere leeftijd uitstekend en betaalbaar onderwijs in Amsterdam te volgen. Voor mensen die bijvoorbeeld halverwege hun carrière een andere pad willen inslaan, wil D66 een renteloze lening beschikbaar stellen om een nieuwe opleiding te kunnen volgen. Deze lening kan dan na het vinden van nieuw werk worden terugbetaald. Deze lening bestaat naast het landelijke Levenlanglerenkrediet, dat beperkt is tot de vergoeding van het collegegeld van mbo, hbo en universitaire opleidingen.

Volwasseneducatie en inburgering

Er is in Amsterdam heel veel kennis en ervaring opgebouwd laaggeletterden te helpen (beter) te leren lezen en schrijven en digitale vaardigheden te ontwikkelen. Er zijn bijvoorbeeld Nederlandse taalcursussen voor ouders van jonge kinderen gestart. D66 wil extra investeren in het professioneel bestrijden van laaggeletterdheid. Wanneer mensen de taal beter beheersen, dan heeft dat direct effect op hun positie op de arbeidsmarkt, hun gezondheid en de mogelijkheden om kinderen te helpen bij school. Nieuwkomers moeten vanaf dag één dat ze in Nederland aankomen de kans krijgen om de Nederlandse taal te leren. Ook bij verdere inburgeringstrajecten blijft het leren van de Nederlandse taal van groot belang.

DENK

Het onderwijs is dé motor van de toekomst van onze samenleving. Wij streven naar een samenleving van wederzijdse acceptatie in Amsterdam. Dit kunnen wij bereiken als wij de komende generatie alle vaardigheden en grondbeginselen hiervoor meegeven. Zo houden wij onze gemeente sterk, welvarend en verbonden. Als duurzame bron van vooruitgang, innovatie en ontwikkeling, kan het onderwijs bijdragen aan het wegwerken van achterstanden.

DENK Amsterdam zet daarom in op het aantrekken van de beste leraren voor onze gemeente en op een schone, veilige en moderne leeromgeving voor onze kinderen. Zowel het milieu in en om de school als het schoolgebouw zelf dienen verbeterd te worden. Zwakke scholen krijgen ruimhartige steun, maar bij het uitblijven van verbetering zullen de zwakke scholen moeten sluiten. Voortijdig schoolverlaten en onderwijsachterstanden worden met kracht aangepakt.

Het onderwijs moet een afspiegeling zijn van de samenleving qua diversiteit. DENK Amsterdam staat daarom voor een gemeente die segregatie in het onderwijs bestrijdt en het lerarenbestand divers maakt. Dit alles kan alleen slagen als een school een plek is waarbij de buurt en de ouders betrokken zijn. Onze gemeente maakt daarom werk van ouderbetrokkenheid bij scholen en steunt projecten van scholen die zich verbinden aan maatschappelijke initiatieven.

DENK Amsterdam wil daarom het volgende:

1. We bestrijden onder advisering in het onderwijs. Het advies voor de vervolgopleiding na de basisschool moet anders worden ingericht: wat het kind bewezen heeft, moet een doorslaggevende factor spelen en niet wat de leraar denkt dat het kind aan zou kunnen; de helft van de score bestaat uit de uitslag van de Cito-toets en de andere helft uit de reeds bewezen prestaties. Daarnaast moet het aan ouders bekend worden gemaakt dat ze de Cito-score kunnen heroverwegen: vaak weten ouders niet dat deze maatregel bestaat. Omdat een leerling ook vaak presteert naar de verwachting van de leraar moet elke leraar jaarlijks een biastest doen die wordt meegenomen in het leerlingdossier.
2. Door de hervorming van de Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) naar voorschoolse opvang bestaat de kans dat ouders met een laag inkomen afhaken vanwege de bureaucratische rompslomp. We starten daarom een informatieve campagne om ouders op de hoogte te brengen van de nieuwe regeling en bieden ondersteuning in hoe ze de vergoeding kunnen aanvragen. Zo voorkomen we segregatie bij de instroom.
3. We lossen het lerarentekort op door gunstige randvoorwaarden voor docenten te scheppen. Als docenten besluiten om voltijd aan de slag te gaan, wil DENK Amsterdam het mogelijk maken dat zij geholpen worden bij het verkrijgen van een huis in de buurt van de school. Hiernaast behoren het gratis gebruik kunnen maken van het gemeentelijk openbaar vervoer en/of een verhuissubsidie om in Amsterdam te komen wonen tot de mogelijkheden. Ook maken we het vak aantrekkelijker door bijscholingsvouchers aan te bieden aan leraren. Voor voltijd en deeltijd docenten kan een parkeervergunning rondom de school beschikbaar worden gesteld.
4. We verbeteren de schoolgebouwen. We zorgen dat alle schoolgebouwen fris, goed en gezond zijn zodat de scholieren er optimaal kunnen leren en studeren. Ook investeren we in interne begeleiders en onderwijskundigen om het onderwijs op scholen te verbeteren.
5. We maken studeren mogelijk voor kwetsbare groepen. We regelen gratis kinderopvang voor alleenstaande moeders die een beperkt netwerk hebben, mits ze voltijd studeren en uitkeringsafhankelijk zijn. Het doel is dat zij op korte termijn zelfstandig worden. MBO-studenten die hun boekengeld niet kunnen betalen komen we tegemoet en zullen wij in Den Haag aandringen op een verlaging van de studiekosten.

6. Scholen die de pestslachtoffers afzonderen in plaats van de pester aanpakken, worden aangesproken en bij herhaling gekort op hun gemeentelijke subsidies. We pleiten voor het naleven van het pestprotocol.

Forum voor Democratie

Het Amsterdamse onderwijs holt achteruit door jarenlange politieke aansturing vanuit de Stopera en door de verstikkende PvdA-invloed in de Amsterdamse onderwijswereld. D66-wethouder Kukenheim is niet in staat gebleken dit te doorbreken en het Amsterdamse onderwijs is alleen maar verder verslechterd en onze kinderen worden de dupe van falend beleid. FVD wil:

- Goede docenten beter belonen;
- Kleinere klassen; meer individuele begeleiding;
- Handhaven CITO-toets;
- Vrije schoolkeuze;
- Alle Amsterdamse onderwijsinstellingen onderschrijven de [Tolerantiewet](#) en als hier in strijd mee wordt gehandeld volgen er stevige sancties;
- Homoseksualiteit in het onderwijs mag nooit een beladen onderwerp zijn. Als dit niet normaal kan worden onderwezen, dan dienen docenten alle mogelijke ondersteuning te krijgen om dit onderwerp te kunnen bespreken.

GroenLinks

Onderwijs is het fundament onder de zelfstandige positie van elk individu – de hoeksteen van een egalitaire samenleving. Zowel voor kleuters als voor ongeschoolde werklozen is onderwijs essentieel om achterstanden en ongelijkheid weg te nemen. Dat betekent dat goed onderwijs voor iedereen even toegankelijk is en dat kinderen van allerlei achtergronden elkaar ontmoeten. Wij strijden tegen segregatie in het onderwijs.

Goed onderwijs geeft elk kind de kansen die het nodig heeft om zijn of haar talenten te ontplooiën. Voor de ene leerling betekent dat meer uitdaging, voor een ander extra ondersteuning of een geschikte stageplaats.

Er zijn nog te veel plekken waar de kwaliteit van het onderwijs ondermaats is. We willen het onderwijs juist ook op die plekken beter maken en de samenwerking en kennisuitwisseling tussen scholen en leerkrachten bevorderen. Zo wordt het gehele Amsterdamse onderwijs naar een hoger plan getild. We investeren dus extra op die plekken en in die buurten waar het onderwijs het meest kwetsbaar is.

Kinderen zijn niet gebaat bij afgebakende hokjes, maar bij doorlopende leerlijnen. In samenwerking met andere instellingen zorgen scholen voor een divers aanbod, waar leerlingen naast het vaste curriculum ook kennis maken met natuur, kunst, cultuur, sport en bewegen. Jong geleerd is oud gedaan, en zo krijgen alle opgroeiende Amsterdammers het belang van deze zaken mee.

Voor leerkrachten moet het een mooie uitdaging zijn om in Amsterdam les te geven. We waarderen daarom ideeën van leerkrachten voor innovatieve nieuwe leermethodes of manieren om met leerlingen om te gaan. We zorgen er voor dat deze ideeën gedeeld kunnen worden met alle scholen in Amsterdam.

WAT MOET ER GEBEUREN

1. Scholen die werken aan goed en uitmuntend onderwijs kunnen rekenen op inhoudelijke en financiële ondersteuning van de gemeente. Kennisdeling tussen scholen wordt gestimuleerd met bijvoorbeeld Amsterdamse onderwijsdagen.
2. Scholen in het primair en voortgezet onderwijs moeten een afspiegeling van de buurt zijn, zowel qua leerlingen als qua leerkrachten en organisatie. Wij ondersteunen in woord en daad initiatieven van ouders om scholen gemengder te maken. Met schoolbesturen worden afspraken gemaakt om segregatie tegen te gaan.
3. We willen dat alle basisscholen meedoen met het algemeen toelatingsbeleid. Van scholen die hierin niet solidair zijn kunnen uiteindelijk aanvragen voor huisvestingsuitbreidingen geweigerd worden.
4. Er komt meer aandacht op scholen voor de culturele diversiteit van onze stad en de gedeelde geschiedenis van alle Amsterdammers. Op alle scholen wordt voorlichting gegeven over seksuele diversiteit, pesten, mensenrechten, racisme en discriminatie.
5. Er komt een fonds dat leerkrachten ondersteunt om innovatieve ideeën voor verbeteringen van lesmethodes over de Amsterdamse scholen te verspreiden.
6. We investeren extra in scholen waar de onderwijskwaliteit ondermaats is. Juist kwetsbare wijken verdienen de beste scholen.
7. Amsterdam zet alles op alles om taalachterstanden op een zo vroeg mogelijke leeftijd weg te nemen. We compenseren het aanpassen en gedeeltelijk wegvallen van de gewichtenregeling.
8. Initiatieven als de Weekendacademie verdienen uitbreiding en actieve ondersteuning.
9. Alle basisscholen worden 'alles-in-één-scholen', waar regulier onderwijs, de voorschool,

kinderopvang en naschoolse activiteiten op één plek samenkomen.

10. Ieder kind verdient maatwerk. We maken ons sterk voor een betere samenwerking van scholen en jeugdhulp om tot dat maatwerk te komen.
11. Scholen krijgen groene schoolpleinen, zonnepanelen op het dak en een gezond binnenklimaat. Voor elk kind komt er in de buurt een natuurspeelplek en op korte afstand een grotere natuurspeeltuin.
12. Op elke basisschool is natuur- en milieueducatie een integraal onderdeel van het onderwijsaanbod.
13. Alle scholen doen mee aan een programma voor gezond gewicht.
14. De gemeente steunt projecten rondom scholen die de cohesie van de buurt vergroten, zoals de vreedzame wijk. De ouders worden betrokken bij deze wijk scholen.
15. Leerlingen op ROC's krijgen meer toegang tot sport. Hun achtergestelde positie in de toegang tot sportvoorzieningen als onderdeel van het lesaanbod verdwijnt.
16. Er komen veel meer stage- en leerwerkplekken, met extra aandacht voor ROC-leerlingen, in de eerste plaats bij de gemeente zelf en daarnaast bij organisaties die voor of met de gemeente werken.
17. Elke vorm van discriminatie bij stages is ontoelaatbaar. Bedrijven en instellingen die hiermee in de fout gaan worden uitgesloten van gemeentelijke opdrachten. Daarnaast faciliteert de gemeente dat onderwijsinstellingen veel serieuzer erop toezien en registreren dat elke student een goede stageplek krijgt en stagebedrijven niet discrimineren. Studenten mogen geen slachtoffer worden van discriminatie en mogen niet aan hun lot worden overgelaten.

PVDA

Het beste onderwijs - wie wil dat niet voor de stad? Gelukkig staan we als PvdA niet alleen in onze opvatting dat alle onderwijsinstellingen goed moeten zijn, dat ieder kind zijn talent moet kunnen ontplooien, dat elke klas de beste meesters en juffen verdient en dat ieder schoolgebouw spic en span dient te zijn.

Tot zover de open deuren die alle politieke partijen met veel bravoure zullen intrappen. Nu een paar dingen waarvan wij wakker liggen omdat ze niet de aandacht krijgen die nodig is. Het feit dat onze scholen vaak veel minder gemengd zijn dan de buurten waarin ze staan. Het feit dat het onderwijs, dat een feest van gelijke kansen moet zijn, vaak in de praktijk een ongelijkheidsmachine is. Een systeem dat kinderen al op jonge leeftijd veroordeelt tot lager aangeschreven opleidingen, niet op basis van talent maar op basis van afkomst en sociale achtergrond. Alsof de oude tijden van het standenonderwijs herleven. Het doet ons pijn dat kinderen vanaf elf, twaalf jaar gescheiden worden en elkaar op school niet meer ontmoeten. We piekeren over de leraren met hun schrale salaris. Zo stoer als ze zijn dat ze voor een complexe grootstedelijke klas gaan staan, zo onderbetaald zijn ze dat ze niet fatsoenlijk kunnen wonen in Amsterdam.

Daarom vinden we het tijd voor een paar duidelijke standpunten over het onderwijs. Allereerst vinden we dat scholen gemengde scholen moeten zijn. Gewoon omdat onze stad de meest diverse stad is van de wereld en dat het dan bizar is als scholen dat niet zijn. We zijn ervan overtuigd dat veel Amsterdamse ouders hun kinderen graag naar een school laten gaan die een goede afspiegeling is van de stad. Juist als er meer gemengde scholen zijn, valt er dus meer te kiezen.

Ten tweede vinden wij dat je vooral moet investeren waar het het hardste nodig is. Scholen die extra hun best moeten doen, omdat er veel kinderen met achterstand op zitten (focusscholen), verdienen meer ondersteuning van de gemeente. Zo dragen we bij aan een goede ontwikkeling van alle Amsterdammers. Ten derde vinden wij schooladviezen gebaseerd op afkomst, sociale klasse of andere zaken die niets met aanleg, werkhouding of talent te maken hebben volstrekt onacceptabel. We gaan alles doen om dat uit te bannen. Ten vierde vinden we het doodzonde dat brede scholen en brugklassen, waarin alles van vmbo tot vwo door elkaar loopt, steeds minder voorkomen in Amsterdam. Deze scholen hebben bij nieuwbouw onze voorkeur. Tot slot vinden we dat Amsterdamse leraren veel meer zouden moeten verdienen. Ze leveren een fantastische bijdrage aan het voorbereiden van onze toekomst, maar worden daarvoor veel te weinig beloond.

Op school ontmoeten we elkaar

Onderwijs moet kansen bieden, talent ontwikkelen en het beste uit kinderen halen. Minstens zo belangrijk is de op- dracht voor ons onderwijs om te verbinden. Op school leren we met elkaar samen te leven. De schoolklas en het schoolplein zijn de plekken om elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren. Helaas zien we steeds meer gescheiden werelden: kansrijk bij kansrijk en kansarm bij kansarm. Scholen zijn vaak een stuk meer gesegregeerd dan de buurten waarin ze staan. Veel ouders zoeken naar een goede gemengde school voor hun kinderen, maar kunnen die simpelweg niet vinden. We kunnen niet aan ouders alleen vragen om dit collectieve probleem zelf maar op te lossen. Daarvoor moeten we samenwerken. De PvdA vindt dat ontmoeting meer centraal moet komen te staan in het onderwijs. Dat begint op de voorschool en kinderopvang, die veel meer samen moeten optrekken, en zet zich door op de basisschool en in het voortgezet onderwijs.

- Alle peuters hebben het recht om zich van jongs af aan spelonderwijs te ontwikkelen en van elkaar te leren. Wij willen dat er voor ieder kind, ongeacht afkomst, plek is op de voorschool en in de kinderopvang, zonder scheidslijnen tussen kinderen met en zonder (taal)achterstanden. We willen dat iedere basisschool zich verbindt aan ten minste één voorschool, om selectie aan de poort te voorkomen en voor betere doorlopende leerlijnen van 0 tot 12 jaar.
- Basisscholen horen echte buurtscholen te zijn en daarmee ook een goede afspiegeling van de plaatselijke samenleving.

- Segregatie gaan we tegen. We stimuleren ouderinitiatieven om scholen te mengen, belonen scholen die zich inzetten voor een gemengde populatie, zorgen voor heldere en inzichtelijke inschrijfprocedures en goede voorlichting en maken bindende afspraken met schoolbesturen om segregatie te voorkomen.
- We willen dat leerlingen op vmbo, havo en vwo elkaar vaker onder één dak ontmoeten binnen brede scholengemeenschappen en brede brugklassen. Dat zorgt ervoor dat kinderen zich tot op latere leeftijd kunnen ontwikkelen en doorstromen naar het niveau dat bij ze past. We maken het mogelijk dat brede scholen indien nodig extra middelen krijgen om huiswerkbegeleiding en bijlessen mogelijk te maken zonder financiële drempels voor kinderen met ouders met een smalle beurs. We keren de trend waarbij steeds meer categorale scholen ontstaan, terwijl het aantal brede scholengemeenschappen achterblijft.
- Het inschrijfsysteem voor basisscholen en voortgezet onderwijs moet iedereen een eerlijke en gelijke kans bieden op goed onderwijs. Scholen die zich aan het inschrijfsysteem proberen te onttrekken of drempels opwerpen voor bepaal- de leerlingen, attenderen we op hun verantwoordelijkheid.
- Burgerschapsonderwijs verdient een veel belangrijker plaats op alle Amsterdamse scholen. Juist in onze diverse stad is het belangrijk dat kinderen van jongs af aan leren wat het vergt om vreedzaam samen te leven. Daaronder valt je verplaatsen in de ander, omgaan met verschillen, de betekenis begrijpen van democratische waarden, de vrijheid nemen en gunnen om jezelf te zijn en het voorkomen van discriminatie en uitsluiting.
- Alles moet op een Amsterdamse school bespreekbaar kunnen zijn, zodat iedereen zich veilig en vrij kan voelen. We vinden het belangrijk dat leraren samen het gesprek aangaan over hoe taboeonderwerpen in de klas bespreekbaar te maken. De gemeente gaat de leraren en scholen hierbij zo goed mogelijk ondersteunen.
- Scholen zijn niet alleen een plek waar kinderen leren, maar ook een plek van ontmoeting in de buurt. Ouders treffen elkaar bij het halen en brengen van kinderen. Buurtactiviteiten worden in de school gehouden. Schoolpleinen worden na schooltijd gebruikt om te spelen. Bij de bouw en herinrichting van scholen is het belangrijk om de ontmoetingsfunctie zo veel mogelijk te verbeteren.

Iedereen verdient goed onderwijs

Amsterdam heeft prachtige scholen en een divers aanbod. Traditiegetrouw bemoeien we ons flink met de kwaliteit van het onderwijs. We blijven werken aan goed onderwijs en rusten niet totdat alle scholen van uitstekende kwaliteit zijn. Dat is in eerste instantie de taak van directeuren en leraren. Die ondersteunen we waar nodig en mogelijk. Sommige scholen hebben een grotere uitdaging dan andere scholen omdat hun leerlingen minder meekrijgen van thuis. Deze zogenaamde focusscholen geven we extra geld, zodat ook hun leerlingen het beste uit zichzelf kunnen halen.

Amsterdamse kinderen zouden allemaal zonder taalachterstand aan de basisschool moeten beginnen. Alle kinderen hebben het recht zich optimaal te ontwikkelen vanaf jonge leeftijd. We blijven investeren in goed taalonderwijs op jonge leeftijd en tijdige signalering van achterstanden.

- Scholen waarop veel kinderen met een achterstand zitten (focusscholen) krijgen meer financiële ondersteuning - niet eenjarig maar doorlopend. De regie ligt bij de schoolleider die het beste weet wat ter plekke nodig is. Er kan worden geïnvesteerd in extra handen in de klas, verlengde leertijd of extracurriculaire activiteiten.
- Onderadvisering op basis van afkomst of achtergrond is onacceptabel, maar komt helaas nog te veel voor. We houden scherp in de gaten op welke scholen onderadvisering voor-

komt en spreken hen daarop aan. We voorkomen onderadvisering door te investeren in onderzoek, taalonderwijs en onderwijskwaliteit. Om kinderen in staat te stellen ook op latere leeftijd achterstanden in te lopen, blijft het stapelen van diploma's in het onderwijs mogelijk.

- Voor goed onderwijs heb je goede schoolgebouwen nodig. Te veel schoolgebouwen kampen met slechte lucht of zijn slecht ingericht voor het onderwijs dat er wordt gegeven. Wij investeren in goede, gezonde schoolgebouwen. Vooral in de scholen waar de uitdagingen voor het onderwijs het grootst zijn.
- Goed onderwijs bestaat uit meer dan het leren van cognitieve vaardigheden. Tuinieren in schooltuinen, museumbezoek, sportactiviteiten, muziekles en excursies - het zijn allemaal belangrijke leerervaringen. Het is belangrijk dat alle kinderen op Amsterdamse scholen voldoende in aanraking komen met het rijke culturele, sportieve en historische aanbod dat Amsterdam te bieden heeft. Ook komt elk kind in zijn schoolcarrière minstens één keer langs in het stadhuis voor een les over de lokale democratie.
- We zijn in Amsterdam open over ons onderwijs. Scholen maken daarom zonder omhaal hun resultaten openbaar beschikbaar voor ouders en onderzoekers. Belangrijk is dat hierbij niet alleen wordt gerapporteerd over de eindresultaten, maar vooral over leeropbrengsten. Eindopbrengst zegt niets als het startniveau niet bekend is. Het is een grotere prestatie om een kind dat eerst een E scoorde een C te laten scoren, dan een kind dat altijd al een B scoorde een B te laten houden.
- De ouderbijdrage is altijd vrijwillig en mag nooit een belemmering zijn voor kinderen om naar een bepaalde school te gaan. Een handvol scholen in Amsterdam vraagt zeer hoge bijdragen van ouders. Wij willen dat ze hiermee stoppen, omdat het ongelijkheid in de hand werkt en scholen minder toegankelijk maakt.
- Het niet kunnen betalen van de ouderbijdrage mag nooit een reden zijn voor scholen om kinderen uit te sluiten van activiteiten als schoolreisjes en vieringen op school. Scholen die hierdoor aantoonbaar in de financiële problemen komen, kunnen erop rekenen dat de gemeente bijspringt om het beste onderwijs voor onze kinderen te bereiken. Goed leren en onderwijzen kan alleen in een veilige omgeving. Signalen van onveiligheid nemen we altijd serieus. Samen met school, ouders, wijkagent en hulpverleners bekijken we hoe dit zo snel mogelijk op te lossen is. We ondersteunen initiatieven als de vreedzame school die bijdragen aan een prettige wijk.
- Ook buiten schooltijd kunnen leerlingen veel leren. Wij stimuleren een rijk aanbod van naschoolse activiteiten die zo goed mogelijk aansluiten op het aanbod van school. We gaan experimenteren met het beter integreren van het aanbod binnen en buiten school, met een betere aansluiting tussen school en naschoolse opvang. Hierdoor vormen leren, spelen en ervaren meer een geheel.
- Ook buiten de internationale school of het tweetalig onderwijs hoor je goed Engels te leren. Wij willen dat het aanbod van Engelstalig onderwijs op elke basisschool goed op orde is.
- Nieuwkomersklassen voor migrantenkinderen dienen van uitstekende kwaliteit te zijn, zodat kinderen zo snel mogelijk kunnen doorstromen naar reguliere klassen en kunnen meedoen in de Amsterdamse samenleving.
- Ouderbetrokkenheid is cruciaal voor goed onderwijs. We willen het gesprek tussen leraren, leerlingen en ouders versterken. Medezeggenschapsraden en platforms voor ouders, zoals ouderconsumentenvereniging OCO, zijn belangrijke partners

Leraren verdienen meer

Dankbaar zijn we dat Amsterdamse leraren elke dag weer klaarstaan voor onze kinderen. Ze verdienen daarvoor meer waardering. Het lerarentekort in Amsterdam loopt schrikbarend hard op.

Naar verwachting komen we de komende jaren 500 basisschoollerares tekort. Duizenden kinderen en honderden klassen hebben straks geen vaste meester of juf. Overvolle klassen en overspannen leraren zijn het gevolg. Dit is natuurlijk onacceptabel. Daarom gaan we leraren op vele manieren ondersteunen. We gaan investeren in het werven en behouden van leraren voor het Amsterdamse onderwijs.

- In Amsterdam gaan we niet over het lerarensalaris, maar we kunnen wel zorgen voor de randvoorwaarden om leraren beter te kunnen laten werken. Bijvoorbeeld door het bieden van goede huisvesting, opleidingen, reiskostenvergoeding, parkeervergunningen en extra handen in de klas.
- Leraar zijn in een grote stad met een grote diversiteit aan leerlingen vergt extra vaardigheden. Wij willen meer investeren in de mogelijkheden om te kunnen switchen tussen de straat-, school- en thuiscultuur. Daarom ontwikkelen we samen met de pabo's, de universiteiten en de Amsterdamse basisscholen een extra grootstedelijk opleidingstraject voor Amsterdamse leraren. Scholen moeten de tijd en ruimte krijgen om nieuwe leraren goed te begeleiden gedurende de eerste jaren, zodat vroegtijdige uitval voorkomen wordt.
- Er komt een speciale campus om pabo-studenten huisvesting te bieden. Afgestudeerden die in Amsterdam gaan werken, mogen na hun studie vijf jaar op de campus blijven wonen. Daarnaast breiden we de voorrangsregeling in het actieplan middeldure huur uit met leraren, aan wie een significant deel van de starterswoningen toegewezen wordt. Ook reserveren we een deel van de transformatie van kantoorpanden voor woningen voor leraren. (zie ook hoofdstuk Wonen).
- Voor de klas moeten de allerbeste leraren staan. Daarom blijven we bijscholing ondersteunen.
- Netwerken van leraren en schooldirecteuren, zoals bijvoorbeeld verenigd in Meesterschappers, zijn belangrijke partners bij het ontwikkelen van goed onderwijs in Amsterdam. Zij weten als geen ander wat er speelt en verdienen daarom ondersteuning. Hun voorstellen en verzoeken worden serieus genomen.
- We investeren in omscholingstrajecten voor zij-instromers (en mannelijke zij-instromers).

Leren voor je toekomst

Amsterdam is een bedrijvige stad met een groeiende economie. Onze bedrijven vragen om echte vaklieden. Zeker in bepaalde sectoren (het onderwijs, de techniek, de zorg) is een schreeuwend gebrek aan personeel. Het onderwijs moet bijdragen aan de oplossing van deze tekorten. Scholen en bedrijven moeten daartoe intensiever samenwerken. Werkloze jongeren moeten zo snel mogelijk terug naar de schoolbank en naar een mooie passende baan.

- Investeren in het beroepsonderwijs blijven noodzakelijk om het onderwijs op peil te krijgen en te houden. We zetten de mbo-aanpak voort.
- Scholen moeten beter aansluiten op de Amsterdamse arbeidsmarkt. Samen met mbo's, hbo's en werkgevers inventariseren we waar de aansluiting niet optimaal is. Ook bedenken we hoe we opleidingen aantrekkelijker kunnen maken voor sectoren waar tekorten zijn.
- Het niet vinden van een stage mag nooit een reden zijn voor het niet voltooiën van een opleiding. Daarom pakken we het tekort aan stageplaatsen voor scholieren en studenten aan. Wij investeren in stagemakelaars, zoals in het buurtgerichte project UrbanYouth. De gemeente geeft het goede voorbeeld met een groot stage-en trainee-aanbod. Scholen nemen hun verantwoordelijkheid bij het regelen van stages, aangezien

die deel uitmaken van het curriculum. Desnoods door hulp van buitenaf de school in te vliegen, zoals het project Champs on Stage. Het probleem dat sommige studenten vanwege het ontbreken van een verklaring omtrent gedrag (VOG) geen stage kunnen krijgen, en de opleiding dus niet kunnen afronden, gaan we oplossen.

- Amsterdammers moeten altijd volop mogelijkheden krijgen om zich ook op latere leeftijd te blijven ontwikkelen en achterstanden als laaggeletterdheid weg te werken. Daarom bieden we voldoende mogelijkheden voor volwassenenonderwijs en omscholing.
- Het stapelen van diploma's in het onderwijs moet mogelijk blijven. We zijn streng voor scholen die leerlingen belemmeren om op te klimmen.
- Schooluitval verpest toekomstkansen. We willen schooluitval met een derde verminderen. We bestrijden dat vroegtijdig door meteen te handelen bij de eerste tekenen hiervan (spijbelen, slechte schoolprestaties, problemen thuis). Scholen mogen leerlingen niet zomaar uitschrijven zonder diploma of vervolgopleiding. Zolang ze geen startkwalificatie hebben zijn jongeren wat ons betreft tot hun 23e leerplichtig. Voor jongeren die moeite hebben met leren, wordt een combinatie van werken en leren mogelijk gemaakt.

Op school zorgen we voor elkaar

Kinderen die extra zorg nodig hebben gaan zoveel mogelijk naar gewone scholen, met vriendjes en vriendinnetjes uit de buurt. Als je zorg nodig hebt, krijg je dat in Amsterdam ook op school.

- Elk kind krijgt passend onderwijs. Dat loopt nog niet goed genoeg. We spreken schoolbesturen aan op hun gezamenlijke verantwoordelijkheid. We ondersteunen leraren extra waar zorg en passend onderwijs leiden tot extra werkdruk.
- Op elke school zijn medewerkers van de ouder- en kindcentra aanwezig zodat de aansluiting tussen school en zorg verbetert.
- Pesten hoort niet thuis op onze Amsterdamse scholen. Alle kinderen horen zich veilig te voelen op hun school. Elke school gaat pesten actief bestrijden met een anti-pestprogramma.
- We ondersteunen scholen om signalen van huiselijk geweld, loverboyproblematiek en seksuele chantage vroegtijdig te herkennen en hiervoor de passende zorg in te schakelen.

Bruisende internationale studentenstad

Geen gemeente telt zoveel studenten als Amsterdam. Anders dan in de geijkte studentensteden is de charme van Amsterdam dat studenten hier gewoon onderdeel zijn van de stad. Ze doen vrijwilligerswerk, dragen menige culturele voorziening en zorgen voor de reuring die de stad nodig heeft. We investeren in studentenkamers en kamers voor andere Amsterdamse jongeren, en in starterswoningen. Het is zonde als al die kennis de stad verlaat.

- Samen met onderwijsinstellingen en studentenvertegenwoordigers maken we een nieuw actieplan studentenhuysvesting. De ambitie voor het realiseren van betaalbare studenten- woningen, met een huur onder de 500 euro, blijft op peil.
- Er komen diverse complexen waarin statushouders en studenten gemengd wonen.
- We investeren in de veiligheid van campussen en fietsroutes.
- Samen met studentenorganisaties zorgen we ervoor dat studenten hun talenten kunnen inzetten voor de stad. We werken aan een Academie van de Stad, die het beroeps- en wetenschappelijk onderwijs betreft bij het vinden van oplossingen voor maatschappelijke problemen.

Partij voor de Dieren

Meer aandacht voor onderwijs en cultuur

Scholing draagt bij aan de persoonlijke ontplooiing van mensen. Cultuur zorgt voor een verrijking van het leven. Beide staan voor de immateriële waarden die de Partij voor de Dieren belangrijk vindt. Daarnaast kan de rol van het onderwijs niet onderschat worden als het gaat om de bewustwording ten aanzien van dierenwelzijn en milieuproblematiek, en de rol van de mens hierin.

- Alle peuters kunnen gebruikmaken van betaalbare voorschoolse opvang.
- De gemeente investeert in sport (waaronder zwemlessen) en cultuur-, natuur- en milieueducatie op basisscholen. Ook stimuleert de gemeente onderwijs over duurzaamheid, zoals duurzame technieken en duurzame, gezonde en diervriendelijke voeding door middel van kooklessen en gezonde kantines.
- Er zijn voldoende en kleinschalige scholen in de buurt zodat elk kind lopend of op de fiets naar school kan.
- Nog steeds komen scholieren niet op de middelbare school van hun keuze. Amsterdam herziet het matchingsysteem.
- De gemeente stimuleert zomerscholen in kwetsbare wijken.
- Het budget voor kunst, cultuur en erfgoed wordt structureel verhoogd.
- Amsterdam investeert in behoud en heropening van openbare bibliotheken.

Partij van de Ouderen

Onderwijs

Kinderen hebben recht op goed onderwijs. De gemeente bevordert en faciliteert de ontwikkeling van brede scholen: één leerlijn van 2,5 tot en met 13 jaar. 'Zwakke' scholen worden tijdelijk ondersteund. De gemeente biedt een alternatief programma voor vroegtijdig schooluitvallers (Herstelling). Wij zijn voorstander van een levenlang leerrecht. Op alle scholen komt gezond eten in kantines.

Kwetsbare jongeren verdienen een steun in de rug. We pakken schooluitval onder MBO'ers beter aan en bestrijden jeugdwerkloosheid. En regelen extra ondersteuning voor jongeren die opgroeien in minimagezinnen. We investeren in extra gemeentelijke ondersteuning van het onderwijs. We bestrijden segregatie en eisen van scholen dat ze écht werk maken van gemengde klassen waar kansarme en kansrijke kinderen schouder aan schouder kunnen leren. We willen de vrijwillige ouderbijdrage maximeren op vijftig euro. We willen dat ouders meer te zeggen krijgen op school.

Werkloze jongeren worden intensief begeleid naar school of naar werk. Jongeren die zich niet melden maar volgens de informatie van de gemeente niet werken en niet naar school gaan, worden thuis opgezocht.

We investeren in gratis taallessen voor jong en oud en breiden het aanbod in de wijken uit, zodat iedereen een plek vindt op de arbeidsmarkt in Amsterdam, waar je ook maar geboren bent. Daarbij komt ook het verwerven van digitale vaardigheden ruim aan bod.

We zorgen voor een evenwichtige verdeling van leerlingen per klas door te werken met dubbele inschrijflijsten: één inschrijflijsjt voor kinderen die van huis uit minder kansen hebben en één inschrijflijsjt voor kinderen die van huis uit veel kansen hebben. Ook scholen worden beter gemengd. We bepleiten actief bij de schoolbesturen dat zij bijvoorbeeld werven onder andere doelgroepen en dat zij kinderen van ouders die zich gezamenlijk aanmelden met als doel de school te mengen voorrang te geven. We onderzoeken hoe we actief gemengde scholen kunnen belonen met extra investeringen in onderwijs en gebouwen.

We maximeren op alle Amsterdamse basisscholen de vrijwillige ouderbijdrage tot hooguit 50 euro per kind per schooljaar. Bij leuke activiteiten houdt de school rekening met armere gezinnen zodat elk kind kan deelnemen aan vieringen en meegaat op schoolreisje. Er komt structureel extra geld en personeel beschikbaar voor basisscholen in achterstands- buurten. Deze scholen kunnen het extra geld benutten voor bijvoorbeeld extra onderwijs- assistenten, congiërges en intensieve taal- en rekenlessen.

We pakken de problemen in het MBO zo snel mogelijk aan, bijvoorbeeld met extra vangnetconstructies voor studenten en no-nonsense coaches die verstand van zaken hebben en de beroepspraktijk goed kennen. Zij zijn de schakel tussen studenten, werkgevers, stagebegeleiders en de ROC's.

EEN VRIJE SCHOOLKEUZE. MEER STEUN AAN DOCENTEN.**INLEIDING**

Alle kinderen in Amsterdam hebben recht op het beste onderwijs want een goede opleiding geeft kinderen en jongeren een plek in onze samenleving en geeft hen de beste kans op een baan. Dus zet de VVD zich in voor goede schoolgebouwen en leermiddelen, kleine klassen en goede en gemotiveerde docenten die de tijd kunnen nemen voor hun leerlingen en die gewaardeerd worden voor het belangrijke werk dat ze doen. Verder wil de VVD de schoolkeuze overlaten aan de ouders, want zij kunnen het beste beoordelen welk onderwijs het beste is voor hun kind.

MEER TRANSPARANTIE, HOGERE PRESTATIES

De Cito-scores in Amsterdam blijven achter bij het landelijk gemiddelde. Maar Cito-scores zeggen niet alles over het functioneren van een school. Een school die erin slaagt een leerling met een taalachterstand naar de havo te begeleiden levert een grotere prestatie af dan een school die een kind van twee artsen bij een gymnasium aflevert. Daarom wil de VVD verder investeren in het meetbaar maken van schoolprestaties van Amsterdamse kinderen. Transparantie moet ook in het onderwijs voorop staan, zodat ouders een gefundeerde keuze voor een school kunnen maken. Taalonderwijs op scholen moet beter. Door gezonde concurrentie tussen scholen om leerlingen worden goede scholen nog beter en moeten achterblijvende scholen hun kwaliteit opschroeven om te kunnen blijven bestaan. Maar soms is er meer nodig om te zorgen dat een school beter wordt. Zo staan twintig van de 241 Amsterdamse basisscholen onder toezicht van de onderwijsinspectie. Drie scholen krijgen zelfs het ongewenste predicaat van (zeer) zwakke school. Deze prestaties van de afgelopen jaren zijn volstrekt onvoldoende om voor Amsterdamse kinderen het beste onderwijs te verzorgen. Dat moet en kan veel beter. Dat geldt ook voor internationaal onderwijs en onderwijs voor kinderen van expats. Amsterdam dient bekend te staan als stad met uitstekend onderwijs. De VVD wil ook dat Amsterdam werk gaat maken van het aantal 'excellente' scholen, waar het beste onderwijs wordt gegeven. 65% van de kinderen die nu op de basisschool zitten, krijgt later een baan die nu nog niet bestaat. Digitale vaardigheden worden nog belangrijker. We bereiden onze Amsterdamse kinderen daarop voor door ze al op jonge leeftijd in aanraking te laten komen met vaardigheden als programmeren. Daarnaast willen we dat chronisch zieke kinderen op niveau kunnen blijven leren. Onnodig afzakken naar een lager onderwijsniveau door ziekte moet worden voorkomen.

VRIJE SCHOOLKEUZE OP BASIS- EN MIDDELBARE SCHOOL

Ieder kind moet in Amsterdam toegang hebben tot een goed onderhouden basisschool met kwalitatief goed onderwijs in de eigen buurt. Een vrije schoolkeuze voor ouders is voor de VVD de belangrijkste inzet. Daarom wil de VVD een einde maken aan het postcodebeleid, waarbij kinderen voorrang krijgen op scholen in de directe omgeving. Daardoor is het onmogelijk voor een talentvolle leerling in Noord om naar een excellente school in Zuid te gaan. De school in Zuid zit immers al vol met leerlingen uit Zuid. Wij willen dat ouders hun kind naar elke school in Amsterdam kunnen sturen en daarom geven we goede scholen volop de gelegenheid om te groeien. Daardoor profiteren goede scholen en moeten andere scholen hun onderwijs fors verbeteren om leerlingen aan te blijven trekken.

De VVD wil ook meer ruimte geven aan categorale scholen. Wij dwingen ouders niet om te kiezen voor een scholengemeenschap als zij hun kind graag naar een categorale school willen sturen. In het voortgezet onderwijs bestaat sinds een paar jaar het matchingsysteem. Een computer verdeelt leerlingen op basis van een voorkeurslijst over Amsterdamse middelbare scholen. De resultaten zijn voorzichtig positief, maar er is veel meer nodig om te komen tot een systeem waarbij kinderen terecht kunnen op de school van hun voorkeur, waar zij hun talenten optimaal kunnen ontplooiën. Daarom wil de VVD dit matchingsysteem verder uitwerken, waarbij het einddoel van een plek voor ieder kind op de school van zijn of haar voorkeur voorop staat. Dat kan alleen door goede scholen

de ruimte te geven te groeien en objectief te blijven kijken naar welk systeem de bestaande schaarste het beste kan verdelen.

ZONDER GOEDE DOCENTEN GEEN GOED ONDERWIJS

Goede docenten maken het verschil. Om de beste voorwaarden te scheppen wil de VVD op elke school een conciërge en in het PO meer klassenassistenten, zodat docenten hun tijd optimaal kunnen gebruiken. Daarbij moet het werken op een school in Amsterdam aantrekkelijker gemaakt worden met onder meer tegemoetkomingen in de reiskosten, moeten de mogelijkheden voor een parkeervergunning worden uitgebreid en moeten leraren voorrang krijgen voor een sociale huurwoning. Daarnaast wil de VVD kijken naar regelingen waardoor een individuele grote-stedenbonus, een opleidingspakket, of extra salaris mogelijk moet worden. Zij-instromers kunnen een inspirerende bijdrage leveren aan de kwaliteit van het onderwijs en de ontwikkeling van Amsterdamse kinderen. Door hun ervaring buiten het onderwijs brengen zij unieke en belangrijke kennis en ervaring mee. Daarom wil de VVD volop ruimte bieden aan deze groep en hen betrekken bij de ontwikkeling van de individuele grote-stedenbonus, om te bekijken waar zij behoefte aan hebben bij het vinden van een baan in het onderwijs.

HET BESTE AMSTERDAMSE BEROEPSONDERWIJS

Het onderwijs op het MBO moet en kan veel beter. Slechts 45% van de MBO-studenten is tevreden over de ontvangen loopbaanbegeleiding op hun school. Het is van essentieel belang dat begeleiding naar een baan goed aansluit op het bedrijfsleven en dat deze jonge groep Amsterdammers hierbij goed wordt begeleid. Dit is bovendien essentieel voor de Amsterdamse economie. Er worden de komende jaren grote personeelstekorten verwacht in de zorg, ICT en detailhandel. De VVD wil het bedrijfsleven daarom veel meer betrekken bij het Amsterdamse MBO. Zij weten immers aan welke vaardigheden zij behoefte hebben en zij profiteren zelf het meest van werknemers met goede vaardigheden. De VVD verwacht daarom van bedrijven ook dat zij zelf meer naar buiten treden met stageplekken en ondersteuning. De VVD wil ruim baan voor het beroepsonderwijs, in samenwerking met het bedrijfsleven. Sponsoring van opleidingen door bedrijven en gezamenlijke onderzoeksprojecten zorgen ervoor dat studenten in het MBO een opleiding volgen die hen een uitstekende kans geeft op een goede baan.